

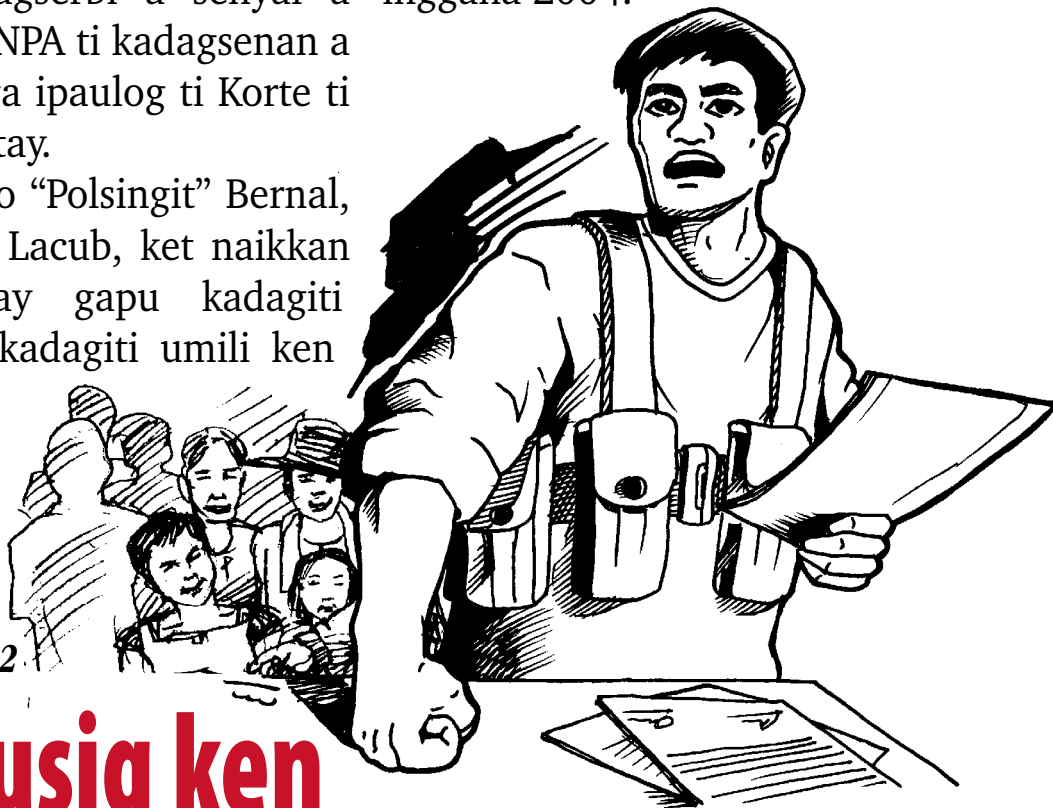
DANGADANG

Setyembre-Oktubre 2004 ★ Tawen 18 Blg. 6 ★ P5.00 ★ Ipása no Mabása

ITI ILI ti Lacub, Abra, sakbay nga agalas-onse iti bigat ti Domingo maika-5 ti Setyembre 2004, adayo iti balbalay ti umili, maysa a putok ti nagallangogan. Saanen a napasarunuan pay. Daytoy ti nagserbi a senyal a naipatungpalen ti NPA ti kadagsenan a dusa a mabalin nga ipaulog ti Korte ti Umili, ti dusa a patay.

Ni SPO4 Ernesto “Polsingit” Bernal, hepe ti polisya iti Lacub, ket naikkan iti dusa a patay gapu kadagiti krimen na laban kadagiti umili ken

rebolusyonaryo a tignayan. Maibilang kadagitinapaneknekanakrimenni SP04 Bernal ti dua a kaso ti panagrames ken pito a kaso ti sekswal a panagmolestya (*sexual harassment*) manipud 1997 inggana 2004.

*Ti sistema ti
Rebolusyonaryo a
Panagukom • Paset 2*

Panangusig ken panangdusa iti kabusor iti dasig

LINAON

Balligi iti AgReb

6

Seksyon Medikal

12

Pidbak

19

Pannirigan

9

Damag ken Adal

14

TAY-AK TI GUBAT

10

Danum a pagbiagan,
tagikuaen ti sumagmamano

17

Manuel

20

Kaaduan kadagiti biktima na ket dagiti mismo nga asideg a kabagian ken kailian na. Kabilang pay kadagiti krimen na ti panaggiya ken pannakikumplot kadagiti militar a dimmanon iti pannakatiliw, pannakatortyur babaen iti panangpuor, ken pannakatay ti tallo nga NPA iti Tineg, Abra.

Nakikumplot met isuna kadagiti militar iti panagpukaw ti sumagmamano nga aktibista a masa bayat nga isuna ket hepe ti polisya iti Peñarrubia idi 1980s. Uray ti mismo a kabsat na a ni Abe Bernal ket awan ti sao-sao a basta pinaltugan na idi Nobyembre 29, 2001 gapu iti simple a saan a panagkinnaawatan bayat nga agin-inum da iti arak. Adu pay dagiti kaso na a pammutbuteng, panagbugbog, panaggiya kadagiti operasyon militar laban iti NPA, awan sarday a panagpaputok iti paltog tunggal mabartek, ken dadduma pay.

Inisyal nga imbestigasyon iti kaso

Sakbay ti panangaresto, panangusig, ken pannakadusa ni Bernal ket nagisayangkat ti Agustin Begnalen Command wenno ABC (NPA Abra) iti inisyal nga imbestigasyon maipanggep kadagiti kaso a naidarum laban kenkuana. Kadagiti napalabas a tawen sakbay pay daytoy ket sumagmamano a daras a nangted ti ABC iti ballaag kenni Bernal ngem nasulpeng a nagtultuloy latta isuna kadagiti dakes

nga aramid na. Tapno aggibus ti kinadakes na, indarum dagiti masa ken biktima na ti panagrameskensekswal a panagmolestya.

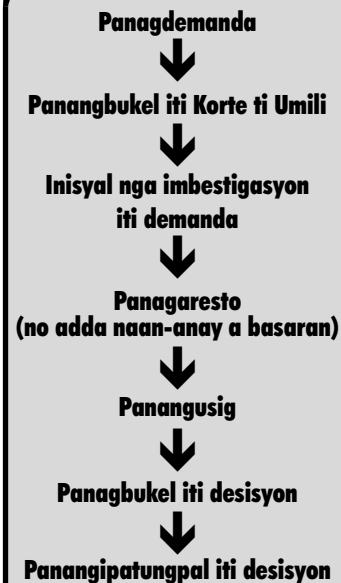
Dagiti biktima na ket immasideg iti rebolusyonaryo a tignayan gapu iti pammati a no agipulong da iti reaksiyonaryo a sistema ti hustisya ket awan ti pagbanagan daytoy ken mabalin pay a sublian ni Bernal isuda tapno agibales. Nakabasar ti kastoy a pammati da iti awanan panagduadua a panangpatay ni Bernal iti bukod na a kabsat. Nagmulta laeng isuna ti P150,000 ken gapu ditoy ket saan man laeng a nausig iti reaksiyonaryo a sistema ti hustisya.

Iti inisyal nga imbestigasyon, saggaysa nga ininterbyu ti ABC dagiti biktima. Nagited dagitoy iti *affidavit* wenno dokumento a mangilanlanad nga agpayso dagiti insalaysay da. Naaddaan met ti pammagbaga kadagiti biktima tapno saan da a mabuteng a mangibutaktak kadagiti datos ken kinapudno maipanggep iti kaso a naiyuli iti Korte ti Umili. Naiyaramid ti inisyal nga imbestigasyon tapno makakalap ti naan-anay a datos, matingiting ken maestablisa ti basaran tapno maisayangkat ti maysa a panangusig.

Panangaresto ken panangusig ti Korte ti Umili

Manipud iti inisyal nga imbestigasyon, nagdesisyon ti ABC a naan-anay dagiti naurnong nga ebidensya tapno maisayangkat ti maysa a panangusig kenni Bernal. Maiyannurot iti *Tarabay iti Panagibangon iti Demokratiko a Gobyerno ti Umili* ket nabukel ti siyam katao a lupon nga agserbi kas hurado manipud iti ABC ken iti Probinsyal Komite ti Partido iti Abra. Nadutukan met ti uppat katao a tim a mangaresto kenni Bernal. Naisigurado nga adda tim a sumango iti seguridad ken panagsagana iti lugar a

PROSESO A DALANEN TI REBOLUSYONARYO NGA HUSTISYA

DANGADANG

Ti **DANGADANG** ket rebolusyonaryo a dyaryo ti umili iti Amianan-Laud a Luzon. Kas dyaryo ti umili, ditoy a maipablaak dagiti kinapudno a laplappedan ken kalkaluban dagiti agturturay a dasig. Ditoy a maammuan tayo dagiti damag ken impormasyon a saan a rumrummuar kadagiti dyaryo, radyo, ken pagiwarnak a kontrol dagiti managgundaway ken manangidadanes a dasig.

Ti **DANGADANG** ket rummuar kada dua a bulan iti tarabay ti Partido Komunista ti Pilipinas. Tapno naan-anay nga agserbi daytoy kas boses ti umili, dawaten mi nga ipatulod yo dagiti damdamag, komentaryo, kanta, iskit, daniw, drowing, ken dadduma pay a kayat yo a maipablaak. Kasta met a silulukat kami iti aniaman a dillaw, obserbasyon, ken singasing.

Pagtitinnulongan tayo a padur-asen ti **DANGADANG**. Ti lima a piso a presyo ti dyaryo tayo ket bassit a boluntaryo a donasyon tapno masuportaan ti agtultuloy a panagruar na.

pakaangayan iti panangusig. Adda met naisagana a tim a sumango iti pamilya ni Bernal tapno lappedan ti ania man a negatibo a reaksiyon a mabalin nga aramiden ti anak na nga addaan armas.

Naaresto ni Bernal idi Setyembre 4, 2004 bayat nga agaw-awid isuna. Natakng na kinatungtong ti lider ti tim a mangaresto ken nadayaw nga innala na ti iggem ni Bernal a riple a kalibre 22. Kalpasan daytoy ket naibasa kenkuana ti mandamyento de aresto (*warrant of arrest*) nga imparuar ti Korte ti Umili. Linaon ti mandamyento de aresto dagiti darum kenni Bernal a maysa a kaso ti panagrames, tallo a kaso ti sekswal a panangmolestya, ken dagiti kontra-rebolusyonaryo nga aktibidad na. Nakakabil pay iti mandamyento ti karbengan na a mangdepensa iti bukod na a bagí. Kalpasan a pirmaan na ti mandamyento de aresto ket natulnog met a nagpaposas ni Bernal ken kimmuyog kadagiti nangaresto kenkuana. Manipud iti intero a proseso ti panagaresto kenni Bernal ket makita a nairut a narespeto ti karbengan na kas maysa a tao, saan a sinaktan wenno binutbuteng ti NPA isuna.

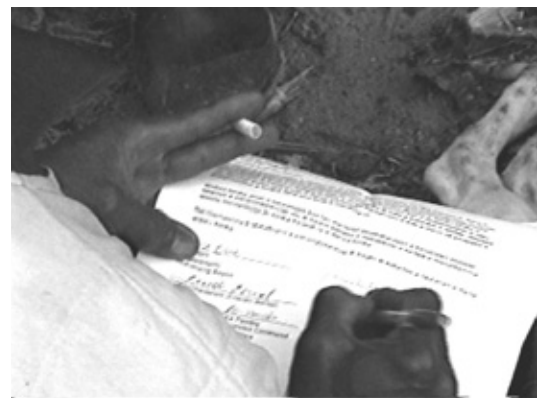
Idi makasangpet da iti lugar ti panagusig, ni Bernal ket kinatungtong ti Korte ti Umili tapno ammuen no sino ti kayat na a tumakder kas abogado na ken no adda pay dadduma a kayat na a kiddawen iti Korte. Kalpasan a nakapili, nagtungtong da Bernal ken abogado na maipanggep iti proseso ken wagas ti depensa na.

Iti panagrugi ti panangusig, binasa manen ti prosektyutor dagiti pammabasol kenni Bernal ken inlawag a saan a nairaman ti maysa pay a kaso ti panagrames gapu ta awan ti biktima ken kurang ti sumagmamano a rekisito tapno maitipon daytoy iti panagusig.

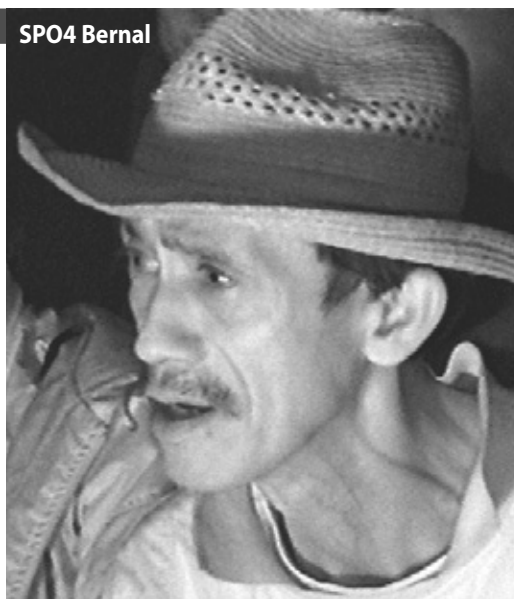
Napnuan emosyon ti panangilanad dagiti biktima

iti sinagrap da iti ima ni Bernal. Sumagmamano a daras a pinuted ti panagsangit ken napalalo a pungtot ti panagisalaysay da. Isinalaysay ni Selya (amin a nagan dagiti biktima ket nabaliwan tapno ilimed ken salakniban ti seguridad ken dayaw da) no kasano a tinutukan isuna iti paltog a 45 ken rinames ti akusado. Imbaga na iti Korte dagiti simmaruno pay a kaso ti sekswal a panangmolestya kenkuana ni Bernal. Saan a nagipulong isuna iti konseho ti barangay ken munisipyo gapu iti buteng na. Iti bangir ni Bernal, inlibak na a rinames na ni Selya. Ti depensa na ket adda relasyon ken agayan-ayat da kano isu nga awan aniaman na no agnaig da. Inlibak na pay ti imbaga ti biktima a tinutukan na daytoy ti paltog tapno maipatungpal ti dakes a plano na. Ngem sinupiat ni Selya ti depensa ni Bernal, imbaga na a saan da nga agkarelasyon ken pinilit na isuna a makinaig. Napaut ti argumento ken kontra-argumento ditoy a paset. Ket iti nawaya a panagisalaysay ti biktima, panangsungbat ti akusado, panagsaludsod ti prosektyutor, depensa, ken kameng ti Korte, rimuar a saan laeng a maminsan a napasamak ti panagrames no di ket dua a daras. Ditoy a nagsaludsod ti depensa no apay a saan na nga imbaga iti darum na a dua a daras gayam a narames isuna. Ti insungbat ni Selya ket nasaem unay kenkuana a lagip ti panagrames kenkuana ni Bernal isu nga idi napan nagdarum ken idi nainterbyu isuna ket saan na a naibaga ti maysa pay a panagrames kenkuana ni Bernal. Saan met nga inlibak ni Bernal a dua a daras a nagnaig da, ngem ipapilit na latta nga adda relasyon da. Ngem iti panagsukisok ti korte, natimtimbang ti salaysay ni Selya ngem iti depensa ni Bernal. Mismo a ni Bernal ti nangdakamat kalpasan a mangngeg na ti salaysay ni Selya a “napilit ngata ah ni Selya, no isu ti kuna na.”

“Kalpasan a pirmaan na ti mandamyento de aresto ket natulnog met a nagpaposas ni Bernal ken kimmuyog kadagiti nangaresto kenkuana.”

SPO4 Bernal

"Ti intero a proseso ti panagusig ket naaddaan ti nawaya ken naregta a panangilanad ti posisyon ti depensa ken prosesusyon, maibilang ti akusado ken dagiti biktima."

iti babaen iti panangpuor, ken pannakatay ti tallo a kameng ti NPA idia Tineg, Abra, kasla Pontio Pilato a nagugas iti ima ni Bernal. Kinuna na nga idi inaramid dagiti militar ti panagtortur kadagiti balud ket adayo isuna iti lugar a nakapasamakan ti krimen. Numan pay saan na nga inakseptar a nairaman isuna iti panagtortur, saan na nga inlibak a kimmuyog isuna iti nasao nga operasyon. Imbaga na a napilitan laeng isuna a kimmuyog iti operasyon. Ngem ti kastoy a depensa ni Bernal ket nakita a kinaulbod babaen iti salaysay dagiti masa a nakasaksi iti krimen.

Iti panagisalaysay ni Sendang, maysa pay a biktima, nagkasapulan nga agkiddaw ti prosesusyon iti *break* gapu ta marigatan isuna nga aganges. Ni Sendang ket inabuso ni Bernal idi Agosto 2001, idi panawen a dua a bulan a masikog daytoy. Napalalo ti buteng a marikrikna na iti akusado. Nakaro ti *trauma* na iti napasamak.

Rummuar met iti salaysay ni Lumen, agtawen iti 16, a saan laeng a sekswal a panangmolestya ti inaramid ni Bernal kenkuana no di ket adda pay nayon a panaggandat a panagrames. Ti umuna a sekswal a panangmolestya kenkuana ket napasamak idi Nobyembre 2003. Ginuyod ken binisong ni Bernal isuna bayat a tinutukan na iti 45. Ti maikadua a kaso ket idi Disyembre 25, 2003 no sadino a nakabrip laeng ni Bernal idi molestyaen na manen ni Lumen. Napilitan laeng a simmardeng ni Bernal gapu iti isasangpet ti maysa a pampasahero a dyip. Idi Enero 2004, ginuyod manen ni Bernal ni Lumen ngem nagkitakit daytoy isu a dinanog ni Bernal ti mata na. Nakataray ni Lumen ken naglemmeng iti sabali a lugar.

Ni met Rita, agtawen iti 18 ket minolestya na idi Nobyembre 2003 idia Bangued.

Saan nga inlibak ni Bernal ti amin dagiti kaso ti sekswal a panangmolestya kadagiti tallo a biktima. Naaramid na kano laeng dagitoy gapu ta nabartek isuna idi panawen a napasamak

dagitoy a panagabuso. Imbaga ti korte a saan a rason ti kinabartek tapno agabuso iti kababaihan.

Iti akusasyon a pannakikumplot kadagiti militar a dimmanon iti pannakatiliw, panagtortur

Ti intero a proseso ti panagusig ket naaddaan ti nawaya ken naregta a panangilanad ti posisyon ti depensa ken prosesusyon, maibilang ti akusado ken dagiti biktima. Nasurot dagiti proseso a daldalanen ti maysa a panagusig. Adda panagamiris ken *cross-examination* wenno panagdamag maipanggep iti salaysay dagiti saksi, akusado, ken dagiti biktima. Kalpasan daytoy ket nagkiddaw ti lupon iti *break* tapno tungtongen da ti agbalin a desisyon da kadagiti kaso a naidatag kontra kenni Bernal.

Desisyon ti lupon

Kalpasan ti natanang ken nauneg a panangrebyu, panangikonsidera iti nadumaduma a punto, nagkaykaysa ti intero a lupon dagiti hurado nga ipataw kenni Bernal ti kadagsenan a dusa a patay gapu ta napaneknekan nga isuna ket maysa a napeklan a kriminal ken kontra-rebolusyonaryo.

Ti kaso a panagrames ket maibilang iti kaso a malapatan iti kadagsenan a dusa a patay. Basar kadagiti ebidensya a naisumite ken naibutaktak iti korte, napaneknekan a ni Bernal ket awanan duadua a nagbasol kadagiti sumaganad:

1. Dua a daras a panagrames ken dua a daras a sekswal a panangmolestya kenni Selya. Napaneknekan a napasamak ti panangpilit ni Bernal kenni Selya nga agnaig da. Nalawag a

naipakita iti korte ti panangbutbuteng na kenni Selya. Inakseptar ti akusado nga adda paltog na a 45 idi a napasamak ti krimen. Napaneknekan met a ti katatao ni Bernal ket nadursok ken mabalin nga awanan asi a pumatay.

2. Maysa a daras a sekswal a panangmolestya kenni Rita.
3. Dua a daras a sekswal a panangmolestya ken gandat a panagrames kenni Lumen.
4. Dua a daras a sekswal a panangmolestya kenni Sendang.
5. Napasingkedantiimmunadesisyon ti Korte ti Umili a nakikumplot isuna kadagiti militar a nakagapu iti pannakatiliw, panangtortyr babaen iti panangpuor, ken pannakatay ti tallo a kameng ti NPA idiay Tineg, Abra.

Nainayon pay iti desisyon ti korte nga amin dagiti biktima ket nagsagaba iti pammutbuteng ken pangta iti biag no agipulong. Maysa nga establisado a kinapudno iti komunidad a saan a mabilang ti kinaadu ti gundaway a nabartek ken nagpaltog, nagbugbog, ken namutbuteng. Imbes a mangaywan iti kappia ken talna, ni Bernal ket maysa kadagiti kangrunaan a problema ti umili gapu iti panangriribuk na iti komunidad. Saan a nagkurang ti rebolusyonaryo a tignayan a nangballaag kenkuana iti sumagmamano a daras nga isu ket nakatungtong ti NPA ngem saan latta a nagbalbaliw isuna, numan pay nagkapuyan ti nasapsapa koma a panangusig ken panangdusa kenkuana.

Maiyannurot met laeng iti prinsipyo ti rebolusyonaryo a panagukom, insigida a nirebyu ti nangatngato nga organo ti Partido (Komite ti Probinsya ti Abra) ti desisyon ken pinasingkedan da nga umisu ti desisyon a patay kenni Bernal.

Rebolusyonaryo nga hustisya

Iti naiyaramid a panagimbestiga, panagaresto, panangusig, ken pannakailapat ti umisu a pannusa kenni Bernal, nalatak ditoy a ti rebolusyonaryo a tignayan ket sumursurot kadagiti maiparbeng a proseso manipud kadagiti annuroten ken linteg ti Demokratiko a Gobyerno ti Umili ken dagiti

internasyonal a makatao a linteg.

Pampaneknekan ti pannakaipatungpal ti dusa kenni Bernal aseryosotirebolusyonaryo atignayan nga aywanan dagiti karbengan ken kabuklan a pagimbagan ti umili. Mangipakpakita pay daytoy a ti rebolusyonaryo a tignayan ket mangipatpatungal iti naindasigan nga hustisya a mangipangpangruna iti karbengan dagiti magunggundawayan ken maidaddadanes a masa. Maiduma daytoy iti burges-reaksyonaryo nga hustisya a rumimrimbaw ti interes dagiti addaan kuarta ken adda iti posisyon ti turay. Naresolba met a dagus dagiti kaso babaen iti nainkalintegangan a panangparuar iti kinapudno, a maiduma iti proseso iti burges-reaksyonaryo nga hustisya. Agbalbalin a linnaan laeng iti panagulbod ken panagsapul iti palusot ti kadawyan nga ar-aramiden dagiti abogado tapno makalusot dagiti kliyente da uray no agdadata a nakabasol dagitoy. Ken dagiti huwes ket nalaka unay a mapasuksokan iti kuarta, posisyon wenno dadduma pay a pabor. ✎

Dagiti singiren ti burges-reaksyonaryo a korte kadagiti umili nga agdarum

No ti agsango iti burges-reaksyonaryo a korte ket baknang ken marigrigat, dakkal a disbentahe iti paset ti marigrigat ti gastos iti panangusig. Daytoy ti listaan dagiti masapul a bayadan dagiti agdarum:

1. Bayad iti panagipila ti kaso — P1000 inisyal a deposito
2. Bayad para iti ania man a kiddaw (*plea* wenno *motion*)— manipud
3. Bayad ti pannakaipatungpal ti *subpoena* wenno surat nga ayab ti korte — P100 tunggal tao
4. Bayad iti panagala iti *Temporary Restraining Order* wenno *writ of injunction* — P300
5. Bayad ti tunggal *postponement* — P200, nayon a P50 kadagiti sumaruno a *postponement*
- 6 Bayad iti panagapila — P3000
7. Bayad iti panagipila iti dadduma pay a *motion* — P200.

Balligi iti AgReb

Naregta a panagtittinnulong Nadurdur-as a produksyon

DATI A NAWADWAD ti apit a pagay iti maysa a nasulineka a lugar iti Mountain Province nga ilimed tayo a baryo Libsong. Ti dati nga apit dagiti mannalon ket agsobobra iti kasapulan ti pamilya da isu nga aglallako da iti bagas kadagiti kabangibang a baryo. Nabaknang met ti bakir iti kaykayo, maanupan nga ugsa, alingo, ken dadduma pay a produkto. Kasta met nga adu ti makalap a lames kadagiti karayan. Daytoy a kinawadwad ket dangdangayan ti naurnos ken nairut a panagtittinnulong ken panagkaykaysa dagiti bumaryo.

Ngem nabaliktad ti kasasaad ti agrikultural a produksyon iti baryo Libsong. Iti agdama, nagbalinen a napalalo nga agkururang ti ap-apiten da a pagay. Agarup dua agingga tallo a bulan kada tawen ket agkurang ti taraon. Bassit metten ti maanupan. Saanen a nawadwad ti lames kadagiti karayan. Kasta met a bassiten dagiti produkto iti kabakiran.

Dagitoy a problema ti nagtittinnulungan dagiti kakadua nga NPA iti Leonardo Pacci Command (LPC) ken masa a mannalon a sinukisok ken sinolusyonan. Immuna a tinalmegan da ti panangsolusyon iti panagkurang ti apit a pagay. Ania dagiti makagapu

ditoy? Kasano a marisut daytoy a problema?

Iti naisayangkat nga inisyal a panagsukisok ket nakita da dagiti sumaganad:

1. Panagdadael ti peste. Agarup 20% agingga 30% iti apit ti madaddadael gapu ditoy;
2. Bimmaba ti kinadam-eg ti daga;
3. Adu ti dadaelen ti bao;
4. Awan irigasyon a mangpadanum kadagiti dadduma a payaw; ken
5. Adu ti saan a matalalon gapu ta pumampanaw dagiti akintalon. Masansan a mapan da iti syudad wenno iti sabali a lugar tapno makitegged. Daytoy ti kangrunaan a pagsapulan da. Dagiti dadduma ket pimmanaw met idi pay 1989 gapu iti napalalo a militarisasyon a sinagrap ti Baryo Libsong.

Tapno naan-anay a maamiris ken maammuan ti ramut ti problema, nagisayangkat da iti naun-uneg a panagsukisok.

Saan nga aggigiddan a panagtalon

Maysa a rason ti panagbaba iti apit ket ti saan nga aggigiddan a pannakaraep dagiti payaw. Ti kaaduan ket agtalon iti Pebrero. Ti dadduma met ket agtalon iti Marso wenno Abril. Ti gapu daytoy a saan a panaggigiddan nga agtalon ket ti pannakaudi nga agtalon dagiti mapmapan makitegged iti syudad. Syempre agawid da laeng kalpasan ti trabaho da sadiay.

Gapu ta saan nga aggigiddan a lumangto ken dumakkel dagiti pagay, dagiti insekto ket agkonsentra iti payaw a nalangton ti mula na. Kagagalad dagiti insekto a mangatake kadagiti nalalangto a mula. Gapu ditoy ket agsakit dagiti pagay. No met agisprey dagiti mannalon iti insektisidyo, umakar laeng dagiti dakes nga insekto kadagiti dadduma a kinelleng ken ditoy da manen nga agdadael iti mula.

No panawen met ti panagdawa ti pagay, dagiti immuna a nagdawa ket konsentraan dagiti bao. Pagumukan da dagiti tengnga ti payaw, ibusen da ti dawa ti pagay. Sa danto manen rauten dagiti sumaruno nga agdawa.

Isu a dakdakkal ti mapukaw a pagay kompara no aggigiddan nga agdawa dagiti pagay.

Ti iseserrek ti HYV

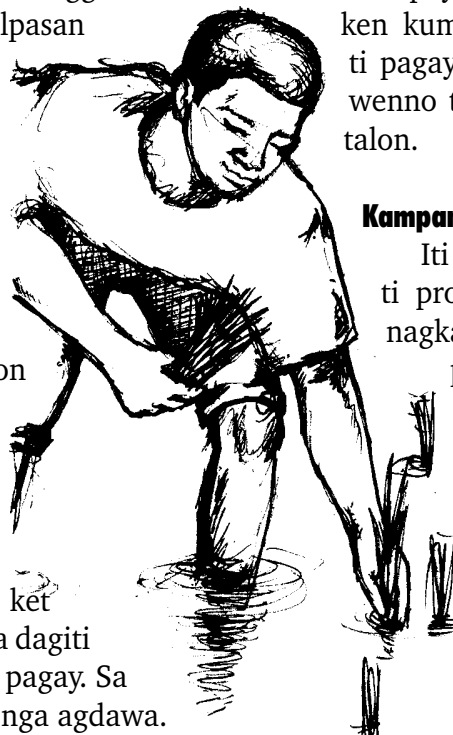
Kimmaro ti problema iti peste idi naiseserrek dagiti high yielding variety wenno HYV a pagay a naisukat kadagiti lokal wenno tradisyonal a klase ti pagay a mairaraep iti baryo Libsong. Dagitoy nga HYV ket nasayaat laeng ti panagdakkal na no mausaran iti kemikal nga abono ken pestisidyo. Kasta met a nalaka a kaptan ti sakit isu a kasapulan nga agusar iti sabidong a pangpatay kadagiti insekto. Dagitoy ket dakkel a nayon a gastos iti panagtalon. Ti iseserrek ti HYV ket nang pakaro iti saan a panaggigiddan nga agtalon. Dagiti agmulmula iti HYV ket umununa nga agdawa dagiti pagay da.

Kas rimmuar met laeng iti kapadasan dagiti mannalon iti baryo Libsong, ti iseserrek ti abono ken pestisidyo ket addaan dakes nga epekto iti katalalonan ken iti wagas ti panagtalon. Dinadael dagiti kemikal nga abono ti natural a kinadam-eg ti daga. Uray dagiti nainsigudan a wagas ti panagabono ket naisardeng kas iti a panagusar iti marapait (*sunflower*) kas paggapuan ti nitrohena. Gapu met iti panagisprey, mairaman a matay dagiti insekto a kasapulan ken makatulong iti kapagayan kas kadagiti lawwa-lawwa ken dadduma pay. Nadlaw pay dagiti mannalon a pumigpiga ken kumarkaro dagiti insekto a kabusor ti pagay. Naisardeng metten ti ub-ubbo wenno ti panagtitinnulong iti trabaho iti talon.

Kampanya a sinkronisasyon

Iti pannakalukais dagitoy a ramut ti problema iti kinakurang ti taraon, nagkaykaysa dagiti mannalon iti panagamiris iti problema ken panangitudo iti solusyon. Babaen iti tarabay ti rebolusyonaryo a tignayan, naiwayat ti kampanya a sinkronisasyon wenno aggigiddan a panagtalon.

No maisubli ti sigud nga aggigiddan a panagtalon, makissayan ti epekto ti atake dagiti

“ Nagbaliw ti kabuklan a langa ti baryo Libsong. Ti dati nga itsura a takup-takop a berde ket nagbalin a sangsangkamaysa a berde kalpasan ti panagtalon. Nagbalin daytoy a maris balitok idi nagdawa ken natangkenanen dagiti pagay. ”

dakes nga insekto. No ngamin ad-adu ti berde a pagdissuan ken panganan dagitoy nga insekto, umingpis ti bilang dagiti umatake iti kada kinelleng. Iti kasta, nalaklaka a mapaksiat dagitoy babaen kadagiti nainsigudan a wagas kas iti panagusar iti bulong ti kakawati. No man adda dagiti makalusot nga insekto, mas kabaelan ti pagay a labanan ti atake dagitoy. Maliklikan ti nakaro a sakit ti pagay. No nasalun-at dagitoy, ad-adu ti anak ti pagay ken nawadwadwad ti apit.

Idi bulan ti Pebrero, naiwayat ti inisyal a panagpadas manen iti sinkronisado a panagtalon.

Ub-ubbo

Kagiddan ti kampanya a sinkronisasyon ket ti panangallukoy kadagiti mannalon a mangpasubli iti ub-ubbo. Babaen iti nabiag a panagbibinningay iti kapanunotankenpanagadal, nabaelandagitikakadua nga NPA ken dagiti mannalon a mapagkaykaysa ti sibubukel a baryo Libsong tapno mairussuat manen dagiti ub-ubbo. Iti panangidaulo ti rebolusyonaryo nga organisasyon ti mannalon, nabukel ti uppat nga grupo ti ub-ubbo— grupo a pangorganisa ti kababaihan (WOG), a pangorganisa ti mannalon (POG), dua nga ub-ubbo ti a pangorganisa ti agtutubo (YOG). Napatignay met dagiti nabayagen a matmaturog nga ub-ubbo ti tallo a dadakkel a klan a mangbukbukel iti baryo Libsong.

Ti kampanya a sinkronisasyon ket nakatulog

met laeng iti pannakaisubli ti ubbo. Gapu iti naggigiddan a panagtalon, nalaklaka a naiyiskedyul ti panagpatrabaho. Ti dati a panagduadua dagiti mannalon ket nasukatan iti naregta a panagnamnama nga agbunga iti nawadwad ti panagtitinnulong da.

Gapu ditoy, al-alisto a naileppas ti panagtalon kompara iti dati nga indibidwal. Natalon manen dagiti nabaybay-an a payaw. Limmag-an ti trabaho iti talon. Ngimmato ti morale ti umili iti nagkaykaysa a panagtrabaho. Nagbaliw ti kabuklan a langa ti baryo Libsong. Ti dati nga itsura a takup-takop a berde ket nagbalin a sangsangkamaysa a berde kalpasan ti panagtalon. Nagbalin daytoy a maris balitok idi nagdawa ken natangkenanen dagiti pagay. Idi bulan ti Agosto daytoy a tawen, naragsak nga inani dagiti masa a mannalon ti baryo Libsong ken kakadua nga NPA ti apit ti kampanya a sinkronisasyon.

Agtultuloy ti kampanya a panangipangato ti produksyon tapno maisigurado a makaanay ti taraon para kadagiti umili ti baryo Libsong. Ngem ti napatpateg pay iti amin nga ibungbunga ti nasao a kampanya ket ti panagbiag manen ken panangpairut nga iti panagtitinnulong iti produksyon kasta met iti panangipateg ditoy. Iti sumaruno pay a paset ti programa iti AgReb, adda plano a maitarimaan ti irigasyon, mapaadu dagiti dinguen ken treyning maipanggep kadagiti abante a wagas ti panagtalon. Kasta met a maiprograma ti pannakasaluad ti kabakiran. ✎

Gubat ti umili, saan a gubat ti tribu!

BIMTAK DIToy KORDILYERA ti adu a tribal war ken sumagmano a clan war iti daytoy napalpalabas a panawen. Ti dadduma ket nagpaut iti mano a tawen, kas iti tribal war ti Betwagan ken Lias a dimmanon iti walo a tawen. Kasta met ti tribal war ti Betwagan ken Butbut a dimmanon met iti nasurok uppata a tawen. Iti agdama, agpeggad a bumtak ti adu pay a tribal war no saan a dagus a marisut. Karaman ditoy ti baet ti tribu a Guilayon ti Kalinga ken tribu a Maducayan ti Mountain Province.

Mapaspasamak dagiti tribal war kadagiti tribu no sadino a narimbaw pay laeng ti nainsigudan nga istruktura ken sistema a sosyo-politikal. Ngem uray kadagiti luglugar a nabayagen a naisardeng ti tribal war ket posible a mapasgedan manen no agpeggad ti pang-ekonomya nga interes da ken nakataya ti dayaw ti tribu kas iti pasamak iti baet ti tribu a Pidlisian iti Sagada ken tribu a Dalican iti Bontoc.

Epekto ti Tribal War

Dakkel a perdi iti biag ken sanikua ti ibunga ti tribal war. Minilyon a piso ti mapukaw a balor ti sanikua ken pastrek. Kas pagarigan ti tribal war iti baet ti Betwagan ken Lias a dimmanon iti walo tawen, agarup P3 milyon kada tawen ti napukaw gapu iti naisardeng a produksyon ti bukel iti uma ken saan a natalon a paypayaw. Kasta met ti Betwagan ken Butbut. Malaksid pay ditoy ti adu a biag a napukaw.

No adda man ti mapastrek, ti dakkel a paset ket magastos para iti paltog ken bala – dakkel a pagganansyaan pay dagiti korap nga opisyal ti militar nga agilako kadagitoy. Mapilitan pay ti dadduma nga umili a mangilako iti talon, nuang, ken dadduma pay a sanikua tapno adda pangatang da, a gundawayan met dagiti addaan kuarta kas kadagiti CPLA iti Bugnay a gumatang iti nababa a presyo.

Awan ti pilien ti tribal war a panangibalesan. Amin a katribuan dagiti maseknan ket target. Mataktak ti amin a trabaho, apektado ti panagiskwela dagiti ubbing, maisardeng ti biahe dagiti lugan, agsuwek ti negosyo ken komersyo dagiti tribu nga aglablaban, ken uray ti sabali a tribu.

Nagpaso a Papel ti Tribal War iti Agdama a Kasasaad

Idi ugma, maysa a natural a banag ti panagisayangkat ti tribal war saan laeng a ditoy Kordilyera ngem uray iti

dadduma pay a paset ti pagilian. Isu ti primitibo a wagas tapno maikeddeng ken masalakniban dagiti teritoryo ti tribu, kasta met ti biag, dayaw, ken sanikua da. Maoblig a amin dagiti lallaki nga agbalin a pwersa ti depensa.

Ngem iti panagdur-as ti gimong no sadino a nadasig-dasig ti umili, nagbaliwen ti kasasaad. Saanen nga agbukbukod dagiti tribu a kas idi ugma, no di ket naipauneg dan iti nasyonal a gobyerno ken iturturayan, idaddadanes, ken gunggundawayan ti agar-ari a dasig dagiti apo't daga, komprador burgesya, ken ti amo da nga imperyalista. Ngarud, rumbeng a tallikudan ti umili ti panagbibinnusor ken agkaykaysa da a mangsango iti komon a kabusor a mangparparigat kadakuada.

Panawagan Maipapan iti Tribal War

Agtultuloy nga agpampanawagan ti rebolusyonaryo a tignayan kadagiti maseknan a tribu ditoy Kordilyera a risuten dagiti kontradiksyon iti baet dagiti umili, tribu kontra tribu, clan kontra clan, saan a babaen iti nadara a wagas ngem babaen iti nawaya ken demokratiko a tungtongan, panagkikinnaawatan, ken areglo. Ti tribal war ket agserbi laeng iti pagayatan ken

interes dagiti manangidadanes ken managgundaway a dasig. Awan sabali a madangran iti tribal war no di dagiti mismo agkakabagian, agkakailian, ken agkakadasig a marigrigat. Pabor iti interes dagiti agturturay a dasig no agtaltalinaed a nawara ken agbibinnusor ti umili.

Ngarud, kasapulan a reppetent tayo ti nalawa nga urnos ken panagkakadua. Itandudo ti multi-tribu a pagta a nakaturong ti panangsalaknib ti nagtaudan a daga, kinabaknang, biag, ken dayaw tayo. Iturong tayo ti pigsat, tured, ken armas laban iti komon a kabusor tayo. Buklen tayo dagiti rebolusyonaryo nga organisasyon kadagiti tribu ken ili tayo. Ilaksid dagiti negatibo nga aspeto ti nainsigudan a kultura kas iti binnusor. Kondenaren tayo ti panagtaraken ti rehimen a Macapagal-Arroyo iti AFP, CPLA, ken CAFGU a maus-usar iti panangsugsog iti tribal war, kasta met ti kina-inutil ti PNP a mangpasardeng iti tribal war.

Babaen iti panangingato tayo iti politikal a kamulatan, panagpanday iti rebolusyonaryo a panagkaykaysa, ken panagballigi ti nailian demokratiko a rebolusyon, mapukaw dagiti batayan para iti panagraira dagiti tribal war, ken magun-od iti napaut ken nainkalintegan a kappia. ✎

Ka Simon "Filiw" Naogsan
Tagapagsarita CPDF

503rd Brigade pinaay ti ACC

Dua a taktikal nga opensiba

Dua nga agsaruno a taktikal nga opensiba ti insayangat ti Alfredo Cesar Command (NPA-Ilocos Sur) idi Setyembre. Tinambangan ti maysa a yunit ti ACC ti maysa a platun ti 41st IB, 503rd Brigade idiaay Lamag, Quirino, Ilocos Sur idi alas siete ti agsapa ti Setyembre 29. Dua ti natay iti tropa ti 41st IB.

Maysa kadagiti natay ket ti iskward lider dagiti agmanmaniobra a kabusor. Di nagbayag ket dimteng ti dua nga helikopter (maysa nga MG520 ken maysa nga Huey). Nagistraping ken nagbomba dagitoy iti Mt. Pingat nga asideg iti Barangay Lamag. Kalpasan na ket naglanding ti Huey iti lugar a nakapasamakan ti rinnupak tapno alaen na dagiti bangkay ti soldado da. Natalged a nakaatras dagiti NPA.

Kamaleman na, maysa pay a platun ti naminwalo nga intulod ti helikopter iti erya tapno agreimpors kadagiti soldado da. Kabigatan na, nagitulod manen ti helikopter iti nayon pay a puersa.

Kagiddan daytoy, nammuan ti ACC a maysa a platun ti 52nd Recon Coy ti nagturong iti Bantay Tabbak. Dagus a nagplano da iti maysa pay a taktikal nga opensiba. Bayat

nga agin-inana dagiti kameng ti AFP iti boundary ti Ilocos Sur ken Abra, agarup alas dose ti aldaw ti Setyembre 30, rinaut ti maysa pay a yunit ti ACC ti nasao a platun ti

kabusor. Maysa a sarhento ti natay ken maysa pay ti nasugatan iti bangir ti AFP. Natalged a nakaatras dagiti puersa ti ACC kalpasan na.

Dimmanon iti dandani dua a lawas ti operasyon dagiti tropa ti 503rd Brigade. Gapu ditoy, nataktak ti trabaho ti umili kadagiti uma ken talon. Maysa a baket iti Lamag ti

**...inamin met laeng
ni Lt. Valerio a ti
pudno a makagapu
ket ti "kinarigat
ti panagbiag ken
ti kinaawan ti
hustisya iti gimong
a Pilipino."**

opisyales ti pa-sista nga AFP – da Colonel Pacion, Major Ramirez, ken 1Lt Valerio ti 50th IB nga eksperto kano iti saywar ket napan nagpamiting iti Cabaroan ken Lamag, Quirino. Kimmuyog ka-

dakuada ni Mayor Jaime Aciong ngem naglemmeng ni Gen. Dilodilo idiaay Legleg.

Iti miting idiaay Lamag, nagsaludsod ni Major Ramirez "Dagiti mangkayat iti demokrasya, itayag yo ti ima yo." Nagingato ti ima ti sumagmamano nga umili. Idi makita na ti bilang ti ima a naitag-ay, imbugtak na, "Nagbassiten!" "Dagiti mangkayat ti komunismo, itayag yo ti ima yo," kuna na manen.

Maipakita ditoy ti pammut-buteng dagiti pasista iti umili. Kalpasan a nagsisinnublat da a nagsao kadagiti adu a kinaulbod, pinangtaan da pay dagiti umili ti Lamag, "Namarkaanen ti Lamag, nainayon iti listaan dagiti terorista, addan idiaay Malacanang. Aguray kayo a taga-Lamag. Namin-ano daytoyen a napasamak ditoy lugar yo."

Iti pablaak ti 41st IB iti radyo DZPA idi Oktubre 1, 2004, kinompirma da ti napasamak a labanan idi Setyembre 29. Ngem inlimed da ti napasamak a rinnupak iti Setyembre 30, ken inlibak da

nga adda natay ken nasugatan a puersa da. Inuulbod ti imbaga da a sigurado kano nga adu ti natay iti NPA gapu iti adu a dara a nakita da. Adu pay kano ti ramit a naala da manipud iti NPA.

Iti dayta met laeng nga aldaw, nagmobilisa dagiti umili ti Lamag tapno mapan alaen ti baket a saan a nakaawid manipud pay idi Setyembre 29.

Iti las-ud ti maysa lawas, nagtsekpoynt da iti baba ti Legleg, Quirino, Ilocos Sur. Rikisaen da ti amin a karga dagiti lugan a mapan iti Legleg. Kuna da pay nga awanen kano ti maala ti masa a kopya ti *Dangadang* gapu ta naala da kano amin a computer ti NPA idia Tubtuba, Tubo, Abra.

Idi Oktubre 4, nagpamiting manen da Lt. Valerio iti St. Agnes High School, Poblacion, Cervantes no sadino nga inistorbo da ti panagadal dagiti istudyante. Kas kanayon nga ipampamiting da, inulit da laeng dagiti pammadakes da iti CPP-NPA-NDF. Ngem iti napinget a panagsalsaludsod dagiti istudyante ken titser no apay nga adu ti sumurot iti rebolusyon ket inamin met laeng ni Lt Valerio a ti pudno a makagapu ket ti "kinarigat ti panagbiag ken ti kinaawan ti hustisya iti gimong a Pilipino." Syempre naigawid ni Lt. Valerio ti dila na isu a saan na a naibaga a ti AFP ti instrumento iti kinadangkok ken kinaawan hustisya aglalo iti kaaw-awayan.

Idi Oktubre 5-6, nagsubli ti tropa ti 503rd Brigade iti kampo da tapno agasan ti nasugatan a kinalastog da, bunga ti pannakaabak da iti laban ken pannakaibabain iti pannakisango da iti umili. ✎

Maysa nga aldaw, dua a taktikal nga opensiba

KANGITINGITAN TI napigsa a tudo, alas siyete ti agsapa, Agosto 25, rinaut dagiti Nalabaga a mannakigubat ti Lejo Cawilan Command (LCC) - NPA-Kalinga iti detatsment ti CAFGU idia Balantoy, Balbalan, Kalinga. Sigurado ti tunggal garaw dagiti kakadua. Mano nga aldaw a detalyado nga inadal ken implano da ti isayangkat a panagharas ken panagambus iti kabusor.

Naimballigian a taktikal nga opensiba

Dua minuto a pinaputokan ti LCC ti detatsment. Naklaat dagiti CAFGU ken sumagmamano a soldado nga adda iti uneg ti detatsment. Saan da a nadlaw ti iyaasideg ti LCC. Dagus a natay ti CAFGU a ni Jonathan De-ig. Nasugatan met ti maysa pay a CAFGU a ni Julio Balao-as.

Kalpasan na, immatras dagiti Nalabaga a mannakigubat ken nagpuesto iti paborable a paset ti kalsada tapno tambangan ti namnamaen da a reimporsment manipud iti command post ti Charlie Coy ti 21st IB iti Poblacion, Balbalan. Kalpasan ti dua nga oras, simmangpet nga agpayso ti *composite team* ti 21st IB, PNP, ken CAFGU nga indauloan ni Lt. Benito Ramos. Dagus a pinaputokan dagiti nakaabang a Nalabaga a mannakigubat ti *composite team*. Nasugatan da Sgt. Jeronimo Caymo ken SPO3 Mike Simangon. Bimmayag iti 20 minutos ti sinnukat

ti putok. Natalged nga immatras dagiti puersa a nagtambang kalpasan na.

Agmauyong a militar

Idi awanen ti mangngeg a putok manipud iti NPA, kasla agmauyong ni Sgt. Conejar, hepe ti detatsment. Awan sarday ti panagpappaputok na ti M16. Inggagara na pay nga iturong ti paltog na kadagiti balbalay ti umili nga asideg iti detatsment. Kastoy met ti inaramid ti tropa a reimporsment nga indauloan ni Lt. Ramos. Kalpasan a maambus ti reimporsment, maysa pay a platoon ti 21st IB iti panagidaulo ni 2Lt. Ryan Joseph Cayton ti napan iti Balantoy tapno sumuporta met iti naambus a reimporsment.

Uray pay nabayagen nga awan dagiti Nalabaga a mannakigubat, nagmalmalem a nagpalto-paltog dagitoy a soldado agturong iti balbalay idia Balantoy. Gapu ditoy, nasugatan da Corazon, Priscilla, Criselda, ken Adjean iti pamilya Gumanao, kasta met ni Lydia Tangdol.

Daytoy a panagdangran kadagiti sibilyan ket mainayon manen kadagiti umad-adu ken kumarkaro a panaglabsing ti 21st IB kadagiti pangtao a karbengan. Daytoy ket panaglabsing met laeng iti "Komprehensibo a Katulagan iti Panagrespeto kadagiti Pangtao a Karbengan ken Internasyonal a Makatao a Linteg" (CARHRIHL) a pinirmaan ti NDF ken reaksyonaryo a gobyerno idi 1998. Kinondena ti LCC daytoy a panaglabsing ti 21st IB. ✎

Madi a kombinasyon nga agas

(maudi a paset ti serye maipanggep iti umno a panagusar ti agas)

Kadagiti napalabas nga artikulo ti seksyon medikal, naadal tayo ti kamali a panagusar iti bitamina, agas para iti uyek, panateng, ken panagburis. Iti daytoy a maudi nga artikulo, adalen tayo met ti madi a kombinasyon dagiti agas.

Adda dagiti agas a kombinasyon wenno pinaglalaok a nadumaduma a kemikal tapno mas epektibo a makaagas. Ngem adda met dagiti kombinasyon ti agas nga imbes a makatulong ket mangpakaro pay ketdi iti sakit wenno mangited iti sabali a sakit. Kangrunaan ditoy ket dagiti agas para iti panateng ken uyek.

Segun iti panagsukisok dagiti doktor, kaaduan (86%) dagiti agas para iti panateng ken uyek ket saan a pudno a makaagas, ken 71% ket addaan pay ketdi *side effects* wenno delikado nga epekto. Maysa manen a pakakitaan daytoy iti kinaagum ken kinaswitik dagiti imperyalista a korporasyon ti agas a manggunggundaway kadagiti agsakit nga umili tapno laeng makaakup iti bilyon-bilyon a ganansya kada tawen.

Maysa nga ehemplo ket dagiti agas a nalaokan iti chlorphenamine ken dadduma pay a kemikal a pang-

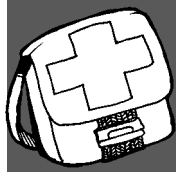
allergy koma, ngem ilalaok da iti agas a para iti panateng ken uyek. Malaksid no allergy ti gapu ti panateng, awan serbi daytoy nga agas no di ad-adda a mangpakapsut iti resistensya ken nalaklaka a makaptan iti sakit gapu ta agbalin a managdependar ti bagí iti agas, imbes a mapanday ti natural a resistensya.

Kaaduan met dagiti agas a para iti uyek ket nalaokan ti kemikal a makapaturog, isu a delikado no kasapulan nga alerto.

Annadan dagiti sumaganad nga agas a mapekke

Appetens Tablet	mangpapgisa iti ganas a mangan
Ponstan Capsule	mefenamic acid
Mosegor Vita Tablet	mangpapgisa iti ganas a mangan
Augmentin Injection	kontra impeksyon
Decilone-Forte Tablet	kontra allergy
Fortum Injection	kontra impeksyon
Propan with Iron Capsule	mangpapgisa iti ganas a mangan
Voltaren SR Tablet	kontra rayuma
Inoflox Capsule	impeksyon iti mata

**SEKSYON
MEDIKAL**

Dagiti met nalaokan ti ephedrine, phenylephrine, phenylpropanolamine, ken pseudoephedrine ket agpayso a mangpamaga iti plema, ngem delikado met para kadagiti agsakit iti alta presyon wenno *high blood pressure*, puso, diabetes, ken hyperthyroidism (napardasunay a metabolismo wenno pannakabusbos ti pigsa ti bagí).

Ti kasayaatan pay laeng a pangagas iti panateng ken uyek ket panaginum iti adu a danum ken panagkaan kadagiti prutas a nabaknang iti bitamina C.

Ti maysa pay a nasaknap a maab-abuso nga agas ket dagiti pain relievers wenno analgesic a pangpep-ep iti ut-ot kas iti paracetamol, aspirin, mefenamic acid, ibuprofen, kdp. Saan a gapu ta magatang dagitoy iti botika uray no awan reseta ket awan madi nga epekto da.

Ti kinaagpayso na, natakuatan a kaaduan (77%) kadagitoy nga agas ket saan nga umannatup, aglalo pay no kamali ti dosis, wenno kurang ti aktibo a kemikal iti pannakaaramid na gapu iti panagswitik dagiti korporasyon ti agas (kas pangarigan, 500 mg ti naisurat iti pakete ngem 300 mg laeng gayam ti linaon na).

Kaaduan kadagitoy nga agas ket mangpaalsem iti tiyan wenno mangpataud ken mangpakaro iti ulser. No maigiddan daytoy iti panaginum iti arak, agbalin pay ketdi a sabidong!

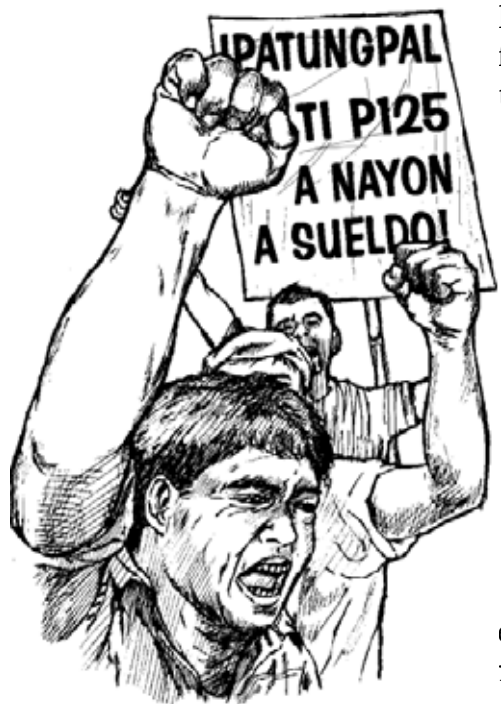
Maysa kadagiti popular nga agas ket ti Alaxan a basta pinaglaok da ti paracetamol ken ibuprofen. Daytoy ket maysa manen a kamali a kombinasyon, ehemplo ti makunkuna a “shotgun” a wagas ti panangagas no sadino a tsamba laeng no umepekto wenno saan ti maysa kadagiti kemikal.

Imbes a dagus nga agtomar iti analgesic, padasen ti dadduma pay a remedyo kas iti *acupressure*, *acupuncture*, panaginana wenno panagturog, ken panagusar iti warm compress iti paset ti bagí nga agut-ot. No agtomar man, siguraduen nga umannatup ken husto ti dosis na. ✍

“*Ti kinaagpayso na, natakuatan a kaaduan (77%) kadagitoy nga agas ket saan nga umannatup, aglalo pay no kamali ti dosis, wenno kurang ti aktibo a kemikal iti pannakaaramid na gapu iti panagswitik dagiti korporasyon ti agas...*”

Agas	Usar	Dosis	Side effects
Acetaminophen	mangpababa iti gurigor, mangpabang-ar iti sakit ti ulo, trangkaso	500 mg kada 6-8 oras	allergy, madi a maikombina iti arak wenno aspirin
Paracetamol	mangpabang-ar iti sakit ti ulo, masel, susuop, ken ngipen; mangpababa iti gurigor	1-2 tabletas a 500 mg kada 6-8 oras	allergy iti dadduma; madi a maikombina iti arak wenno aspirin
Aspirin	napardas a mangpabang-ar iti sakit ti ulo, gurigor, rayuma	200 mg kada 4-6 oras	sakit ti tiyan
Ibuprofen	sakit ti ulo, arthritis, rayuma, dismenorya, kontra-gurigor, kontra-lumteg		sakit ti tiyan, ulo, gatel; madi a maikombina iti aspirin
Mefenamic Acid	dismenorya, pannakabag-ut ti ngipen, panaganak, kontra-lumteg	500 mg iti damo, 250 mg iti sumaruno kada 6-8 oras	no maminsan: sakit ti tiyan, panagsarwa, pannakaulaw, panagburis. Madi para iti masakog ken addaan ulser.

Sweldo ingato! Pukkaw ti KMU-Cordillera

KONKONDENAREN TI Kilusang Mayo Uno (KMU)-Cordillera ti lano ti Employers' Confederation of the Philippines (ECOP) nga ibaba ti P100 ti sweldo tunggal aldaw dagiti kabarbaro a mangmangged nga awan pay kasanayan iti trabaho a serreken da.

Segun kenni James Tulipa, tagapagsarita ti KMU-Cordillera a ti plano ti ECOP ket panangilaksid kadagiti awan pay kasanayan a mangmangged, agraman kadagiti pamilya da, a maaddaan ti disente a panagbiag. Iti kastoy, mas mapaboran dagiti komprador kapitalista.

Iti kabuklan a pwera't tegged et 31.5% wenno 11.5 milyon ti maibilang nga awan pay kasanayan a mangmangged.

Segun iti ECOP, dagitoy ket saan a rumbeng a makaawat iti minimum a sweldo nga inkeddeng ti gobyerno a P198.

Awanan puso dagiti komprador kapitalista. Awan panangisakit da kadagiti mangmangged a mangparparnuay ti kinabaknang ti pagilian. Iti laksid ti kinapinget ken kinagaget dagiti mangmangged a mangbaklay kadagiti nadadagsen ken narigat a trabaho ket nailansa la ngaruden ti sweldo da, makissayan pay iti aktwal a mawat da.

Isaysayangkat ti KMU ti kalawaan a petisyon ti umili a maisubmitar iti Konggreso tapno maaprobaran ti P125 a nayon a sweldo a lima tawen a kidkiddawen dagiti mangmangged manipud pay idi 1999. ✎

Umad-adu ti awanan trabaho iti Kordilyera

NGUMATNGATO TI bilang ti awanan trabaho iti Kordilyera. Segun iti mismo nga ahensya ti gobyerno a Department of Labor and Employment (DOLE), dumanon iti 289,000 nga indibidwal manipud kadagiti probinsya ti Abra, Apayao, Benguet, Ifugao, Kalinga ken Mountain Province ti awanan trabaho.

Tunggal bulan, adda ti 30 katao a maikakat iti trabaho iti rehiyon.

Kaaduana kadagitoy ket agtawen ti 18 ingana 30 nga isu ti maibilang a kan-

grunaan ken produktibo a sektor ti rehiyon.

Iti kabuklan a 974,000 a pwera't tegged (*labor force*), 30% daytoy wenno 685,000 kadagitoy ti addaan trabaho a kaaduuan ket iti agrikultura, pagminasan, ken serbisyo.

Ad-adda a ngumato ti bilang ti awanan trabaho iti bulan ti Marso ken Abril no sadinno ket rinibribu ti agturpos iti kolehiyo ngem awan ti trabaho a mabirokan da.

Daytoy ket pamaneke a balballatong ti kari ni Macapagal Arroyo a mangpataud ti inem a milyon a trabaho. ✎

Presyo ibaba! –MB PRO-Consumers

Nagtitipon dagiti sektor ti mangmangged, mannalon, marigrigat iti syudad, aglaklako, titser, estudyante, tao ti simbaan, empleyado ti gobyerno, non-government organization ken sumagmamano a lokal nga opisiales iti Baguio iti panangiyun-una ti Metro-Baguio Promotion for Consumers' Survival and Economic Rights wenno MB PRO-Consumers idi Setyembre 4, 2004 tapno idanon iti kalawaan nga umili ti panggep nga agkaykaysa nga agtignay dagiti umili a labanan ti awan sarday a panangngato dagiti presyo. ✎

Hustisya ti pukkaw ti pamilya dagiti biktima ti HRV

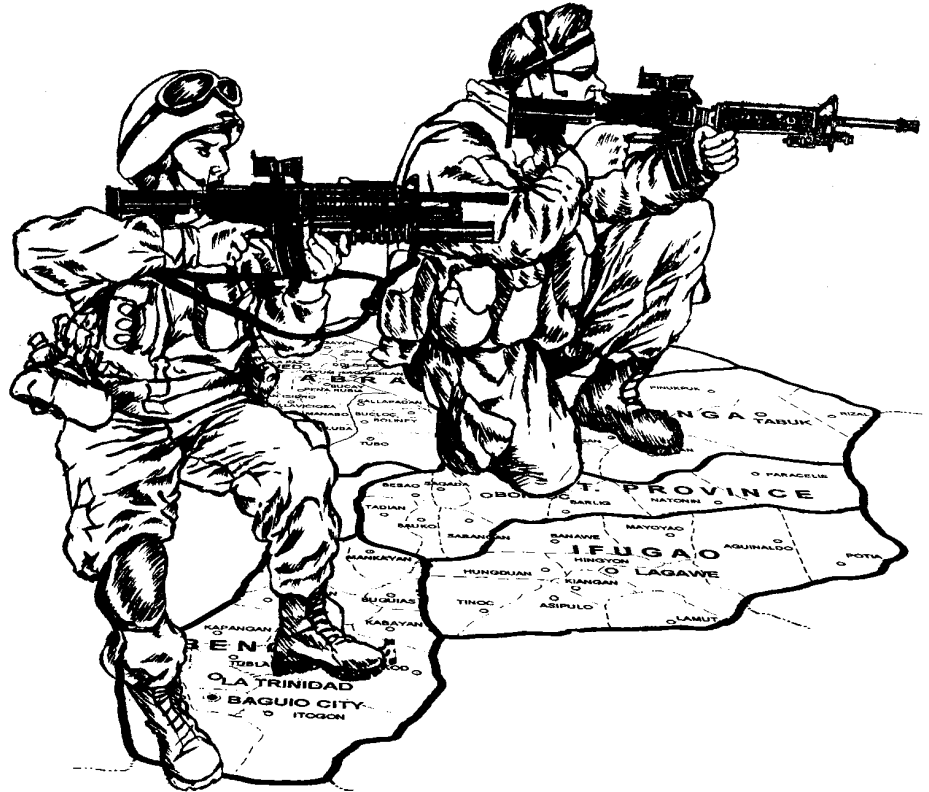
NASUROK MAKATAWEN ti napalabasen idi pinatay ti tropa ti millitar nga indauloan ni 2nd Lt. Eduardo Sia-ed ni Etfew Chadyaas idi Agosto 4, 2003 iti Belwang, Sadanga. Ngem agingga ita ket awan pay ti hustisya a nagun-od ti pamilya ni Chadyaas.

Numan pay addan ti warrant of arrest nga inruar ti Regional Trial Court (RTC) para kenni Lt. Sia-ed ket saan pay a naaresto. Pakakitaan ti kina-inutil ti sistema ti reaksyonaryo nga hustisya a nabuntog, nagastos, killo, ken pumabpabor iti agar-ari a dasig ken kadagiti instrumento da kas iti militar. ✍

Bingay ti umili a buwis ti Philex ken NPC, maipapaidam

DIMMANON ITI P260 milyon ti buwis ti gobyerno a saan a naited a pondo koma para iti umili iti Itogon ken Tuba, Benguet. Daytoy a pondo ket naurnong nga P82 milyon ti Philex ken P58 milyon ti NPC manipud pay idi 1992 ken P178 a buwis na iti real property manipud idi 1995 agingga iti agdama.

Daytoy ket pakakitaan ti nabayagen ken agtultuloy a panangipaidam ti gobyerno a maala ti umili ti nainkalintegangan a bingay da manipud iti operasyon dagiti dam ken minas iti lugar da. Isuda la ngarud ti nadangran ken naawanan iti daga idi ket isuda pay laeng ti matakawan itatta. ✍

Treyning militar ti US, limered a naisayangkat

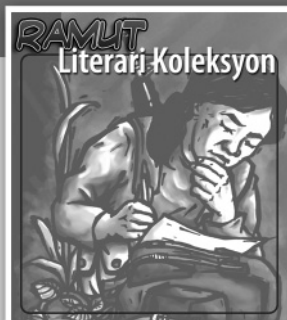
NALIMERED A naisayangkat ti maysa a treyning maipapan iti kontra-droga a dinar-ayan ti 55 a kameng ti PNP, AFP, ken PDEA iti panangidaulo dagiti 10 a kameng ti US Special Forces idia Camp Bado, Dangwa, idi bulan ti Agosto-Setyembre 2004.

Pinanaganan da daytoy a treyning iti "Baker Piston 04-2" a kontra droga-terorismo.

Segun kadagiti tao ti masmidya, impagel da Lt. Col. Elias Escarcha ken TSgt. Silvestre Aower a

mangala dagiti reporter kadagiti impormasyon maipanggep iti nasao a treyning ken uray panangala iti litrato dagiti opisyaales nga Amerikano a nangidaulo iti treyning.

Iti laksid ti kastoy a treyning, agtaltalined ti droga ken terorismo gapu ta dagiti mangipangpangruna iti ilegal a droga ken ti terorismo ket dagiti mismo kameng ti AFP ken PNP. Nayon pay a makita ditoy ti direkta a pannakibiang ken kontrol ti US iti militar iti Pilipinas. ✍

PAKAAMMO

Maragsakan ti Amianan a Raya a mangipakaammo iti iruruar ti maikadua a koleksyon dagiti rebolusyonaryo a daniw, istorya, dula ken artikulo iti gawain a pangkultura.

Rumuar daytoy no Disyembre 2004.

Panangisuko iti armas?

NANGISUKO TI 13 a warlord-politiko iti Abra iti panangiyun-una ni Gov. Vicente Valera, ti 29 a nagduduma a paltog iti PNP.

Iti 29 nga armas nga insuko da, kaaduan ket panay daan wenno bulok kas iti Garand, pistola, shotgun, ken tomson. Maibilang ditoy ti walo nga armas ni Gov. Valera, lima kenni Tayum Mayor Rogelio Elvena, tallo kenni Pilar Mayor Rolando Somera, tallo kenni Lapaz Mayor Ysrael Bernos, dua kenni Peñarrubia Mayor Antonio Domes-ang, dua kenni San Juan Mayor Medel Taverner, maysa kenni San Isidro Mayor Elisalde

Pacsa, maysa kenni Pidigan Mayor Arnulfo Bisares, maysa kenni Lagangilang Mayor Lizardo Sinogo Jr, maysa kenni Bucay Mayor Rodolfo Bernardez, maysa kenni Bucloc Mayor Mailed Molina!

Kayat da nga agpammarang nga itantandudo da ti talna ken kappia iti probinsya ti Abra. Umuna nga addang kano daytoy iti panangpukaw da kadagiti *Private Armed Groups* (PAG) wenno goons dagiti warlord-politiko sadiay. Iti aktwal, sigurado nga ad-adu dagiti baro, napimpintas ken napigpiga nga armas a nabati kadakuada. Aru! Sinno ti lukuen da? Ken mamati kadakuda? ㄟ

Pasngaw ti Lepanto, sinupyat ti umili ti Mankayan

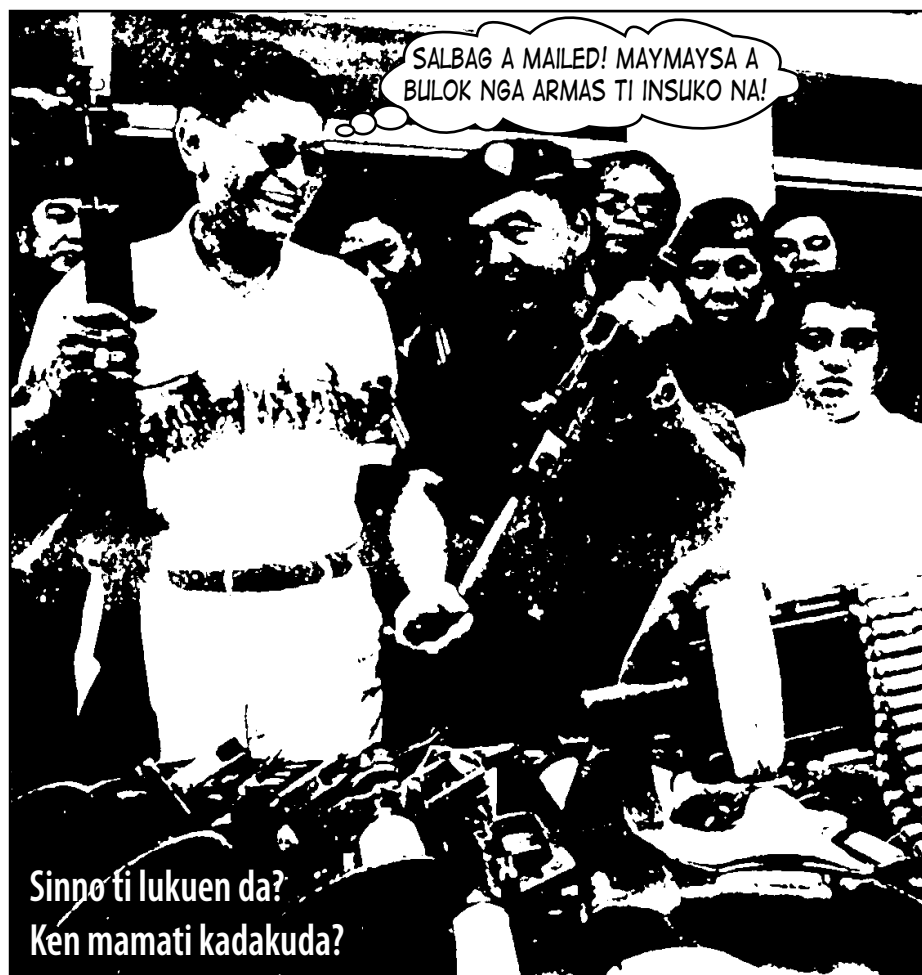
SINUPYAT TI Danggayan dagiti Maseknan nga Umili ti Mankayan (DAMAYAN) ken dagiti umili nga agnanaed kadagiti barangay ti Bulalacao, Sapid, ken Suyoc ti Mankayan, Benguet ti plano ti Lepanto a pananglukat manen iti pasngaw (*exhaust tunnel*) ti Lepanto idiy usok ti Tohking idi Agosto 19, 2004.

“Saan mi nga ipalubos ti panaglukat ti pasngaw iti Tohking ken uray sadinno a lugar,” kuna dagiti lumugar.

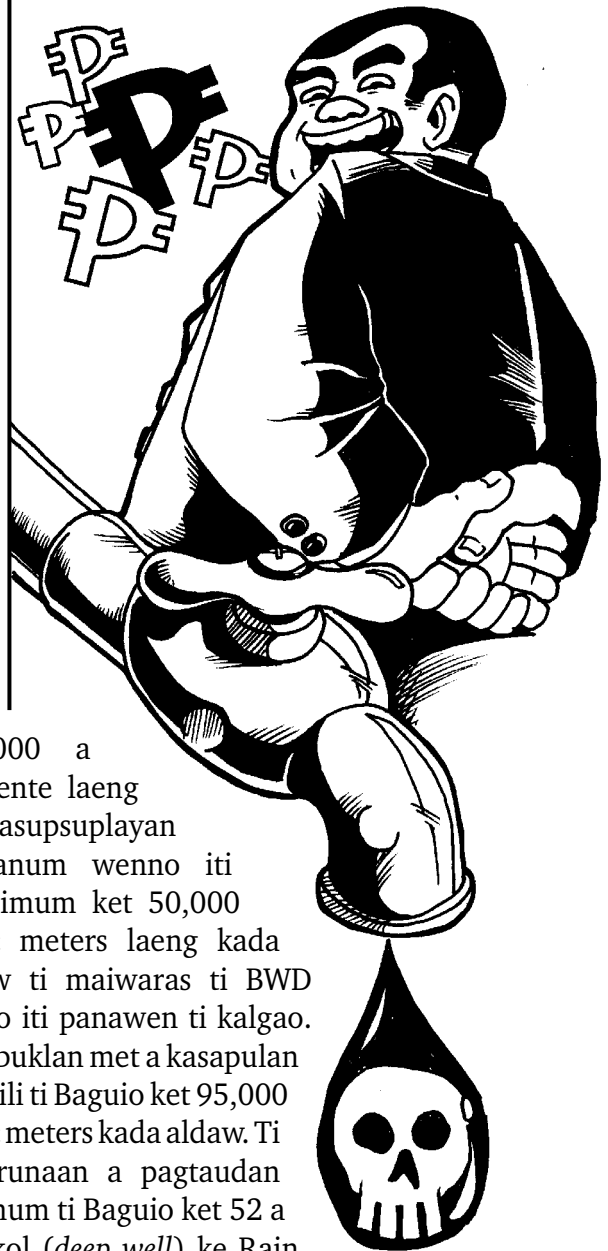
Sakbay a naiserra ti dati a pasngaw iti usok ti Tohking, nakaro a polusyon ti langlang-aben dagiti umili tunggal oras ti 1:00 ken 4:00 ti parbangon. Uray la nga agsarsarwa ken agsakit da gapu ditoy. In-inot met a natay dagiti taraken da a baboy ken baka ken bimmassit ti bunga dagiti saba da.

Sinupiat met ti umili dagiti lokal nga opisyaes ti gobyerno ken ni Jose Salvador a Regional Director ti EMB-DENR a nangipalubos iti operasyon ken ekspansyon ti Lepanto.

Ipanpanawagan ti DAMAYAN a salakniban ti umili ti ansestral a daga laban kadagiti manangdadael a kompanya ti minas. ㄟ

Danum a pagbiagan, tagikuaen ti sumagmamano

TI DANUM ket basaran a kasapulan ti tao ken kadakkelan a paset ti biag tayo. Kasapulan iti inaldaw-aldaw a panagbiag kas iti pangluto, mainum, pangdalus, pangsibog, pangdigos, mangpalamiis iti aglawlaw, ken pangalaan iti masida nga agbibig iti danum. Sipud punganay a panagserrek dagiti dadakkel a pagminasan dagiti gangannaet a kapitalista ket in-inot a maperperdi ken maib-ibus ti nainsigudan a kinabaknang ti pagilyan. Ti danum a puon ti biag tayo ket in-inot a nasabidongan. Pagibasuraan ken pangibellagan da ti karayan kadagiti kemikal a mangdalus ken mangisina iti balitok ken daga.

Agkurkurang iti danum ti umili

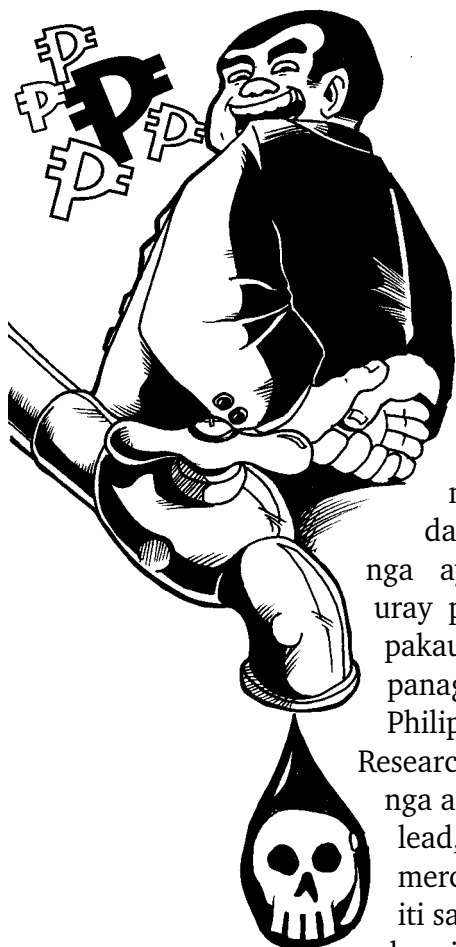
Dakkel a didigra iti umili iti bumabassit wenno pannakalimita ti mausar a danum. Ditoy Benguet iti agdama, 80 barangay ti awan pay sistema ti padanum wenno suplay a danum iti 140 a barangay. Iti 80 a barangay, 20 a barangay ditoy ti awan ti makuna a pagtaudan ti danum. Ti 20 a barangay ket makita kadagiti ili ti Kapangan, Kibungan, Itogon, ken Tuba. Ken uray kadagiti pampubliko nga eskuwelaan ken ospital ket agkurkurang iti suplay a danum.

Iti agdamaket agkurkurang met ti danum ti Baguio gapu iti dumakdakkel a bilang ti populasyon ken saan pay a nairaman dagiti bakasyunista. Iti agdama,

300,000 a residente laeng ti masupsuplayan ti danum wenno iti maksimum ket 50,000 cubic meters laeng kada aldaw ti maiwaras ti BWD aglalo iti panawen ti kalgao. Ti kabuklan met a kasapulan ti umili ti Baguio ket 95,000 cubic meters kada aldaw. Ti kangrunaan a pagtaudan ti danum ti Baguio ket 52 a kulukol (*deep well*) ke Rain Basin ken impounding dams kas alternatibo a pagurnongan ti danum ti panawen ti panagtutudo.

Proyekto ti nabuslon a danum

Iti kastoy a kasasaad, inlukat ti *Baguio Water District's Procurement, Bids and Awards Committee* (BWD PBAC) idi 1997 ti proyekto a makisugpon kadagiti pribado a kompanya a makabael a mangpataud iti nayon a 50,000 cubic meters a danum nga aggapu iti ruar ti Baguio. Nagaplay ti nadumaduma a kompanya ngem ti Benguet Corporation (BC) ti makuna a pasado iti pamantayan.

Segun iti BWD, numanpay nangabak ti BC ket saan da nga umannugot iti target daytoy nga erya a pangalaan ti danum kas iti Antamok, Itogon nga ayan ti pagminsang mismo uray pangkumbinsir da daytoy a pakauran ti adu a danum. Iti panagsukisok ti University of the Philippines Natural Science and Research Institute (UPNSRI) nakita nga adda laok na a kemikal kas iti lead, cadmium, manganese, ken mercury a pudno a makaperdi iti salun-at. Ngem pirmi ti unget ken ipapilit latta ti BC a pasado da uray busbusan da ti bilyon a kwarta maala da laeng ti kontrata.

Panangkontrol ti danum

Napinget ti BC a maala ti kontrata gapu iti dakkel a ganansya a maala da. No kaspagarigan a makauran da ti:

- 50,000 metro kubiko kada aldaw x P40/metro kubiko = 2 milyon kada aldaw
- 2 milyon x 365 nga aldaw ket 730,000,000 ti makatawan ti kabuklan a pastrek da.
- 730 milyon x 25 yrs = 18,250,000,000 Bilyon pesos ti mapastrek da.

Malaksid pay ti panagadu ti konsumo tunggal tawen

“Agingga iti agdama ket bumarbara ti isyu maipanggep iti panangkontrol iti danum a nayon a padagsen a bakbaklayan ti umili iti kinakurang ti danum.”

gapu iti umad-adu a populasyon ken pananggato ti presyo ti tunggal metro kubiko. Nakarit ti BC gapu iti 80 a permit a pangigiggaman da nga inted ti National Water Resources Board [NWRB] kadagiti lugar ti Baguio -La Trinidad-Itogon-Sablan-Tuba (BLIST).

Pananglaban ti umili

Napigsa a lablabanan dagiti umili iti Itogon, dagiti militante a grupo ti (Metro-Baguio Pro-consumer) ti plano ti BC a panangala iti kontrata ken panangipatungpal ti proyekto iti nabuslon a padanum. Pakakitaan daytoy iti panangkontrol ti BC iti pagtaudan ti danum a ruar ti Baguio.

Malaksid iti kinaagum ti BC iti balitok a kinabaknang ti kadagaan tayo ket kayat da pay a tagikuaen ken pagganansyaan ti danum a nasabidongan la ngaruden ket ipainom da pay iti umili.

Iti 101 a tawen iti nagduduma a panawen ken lugar, ket tuloy-tuloy a lablabanan ti umili ti Kordilyera ti makaperdi a panagminas dagiti gangannaet a kapitalista agingga iti agdama. Mangperdi iti danum, pangkabiagan, salun-at ken kultura dagiti katutubo. Saanen a mabilang dagiti sakripisyo, rigat ken panangibuis ti biag dagiti katutubo tapno salakniban ti ancestral a daga a pilit nga ag-agumen dagiti bukli iti kinabaknang. Agingga iti agdama ket bumarbara ti isyu maipanggep iti panangkontrol iti danum a nayon a padagsen a bakbaklayan ti umili iti kinakurang ti danum. ✎

PIDBAK

Espesyal nga Isyu • Abril 2004

Naammuak ti pudpudno a kagagalad dagiti kandidato aglalo ditoy ayan mi. Naipakita met iti **Tangatang** ti kinabulok ti burges nga eleksyon babaen iti nakakatkatawa a wagas tapno saan met a seryoso unay a basaen ah! Mangpabaknang ti kaammuan dagiti artikulo.

Adda laeng saan ko a maawatan a termino kas iti tarkok, tinungpa, tayamutam, pammardaya, ken alipuspos. Saan ko a maawatan dagit nauuneg nga Iloko isu a mayat nga adda met laeng palawag ti kayat na a saoen.

Ka Melvin-NPA Kalinga

Mayo-Hunyo 2004

Naipakita iti artikulo nga *Edukasyon: Nguminngina...* ti kagagalad ti edukasyon a mangisarming iti kinabulok ti sistema ti kagimongan ken nakadiseno iti pagayatan ti imperyalismo. Husto met ti panangilaban ti masa kadagiti pangtao a karbengan tapno dagus a maikkan hustisya dagiti biktima ti panagabusos ken panaglabsing. Amin nga artikulo ket mayat ken mangnayon ti kaammuan ken adal. Makapakatawa pay dagiti komiks a *Manuel* gapu ta naipakita na ti panagsisinnaur iti botos no tiempo ti eleksyon.

Matalakaykom met dagiti kapadasan dagiti baro a sampa kasta met dagiti

exposurees ken dagiti kapadasan dagiti nabayagen a kakadua ti panagannatup da iti hukbo.

Ka Mariel-NPA Kalinga

Para iti istap ti Dangadang, Umis-isem a kablaaw!

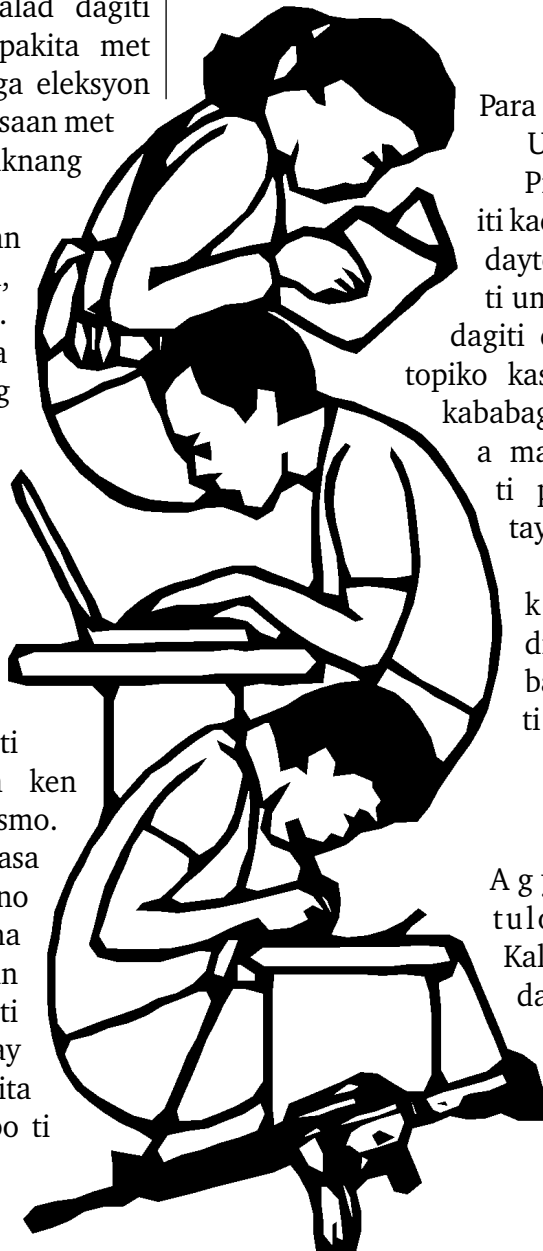
Pirmi unay a magagaranak iti kada isyu a maiparuar yo ta daytoy met ti pudno a dyaryo ti umili. Kaykayat ko la unay dagiti drowing a nakasilpo iti topiko kasta met dagiti amin a kababagas ti artikulo, nalaka a maawatan. Itultuloy latta ti panagdur-as ti diyaryo tayo.

Adda bassit a kontribusyon mi a drowing, anusan yo bassit ta agsansanay pay ti nagdrowing.

Ka Yin Yang- NPA Kalinga

Agyaman kami iti tulong ti WOG-Bongol Kalinga a P20. Nayon daytoy a mangpadur-as iti dyaryo tayo.

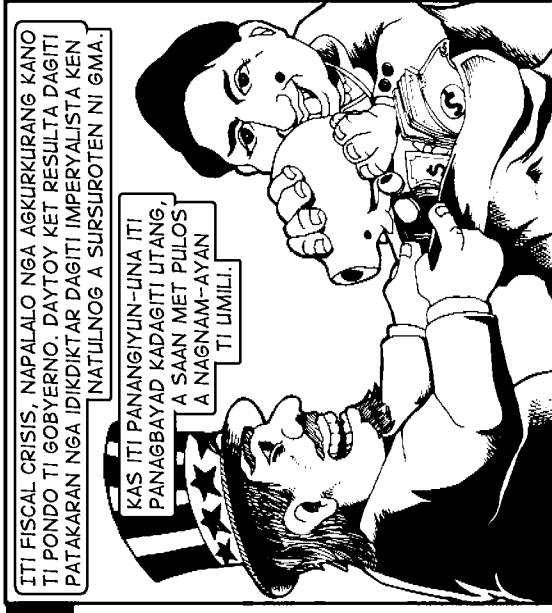
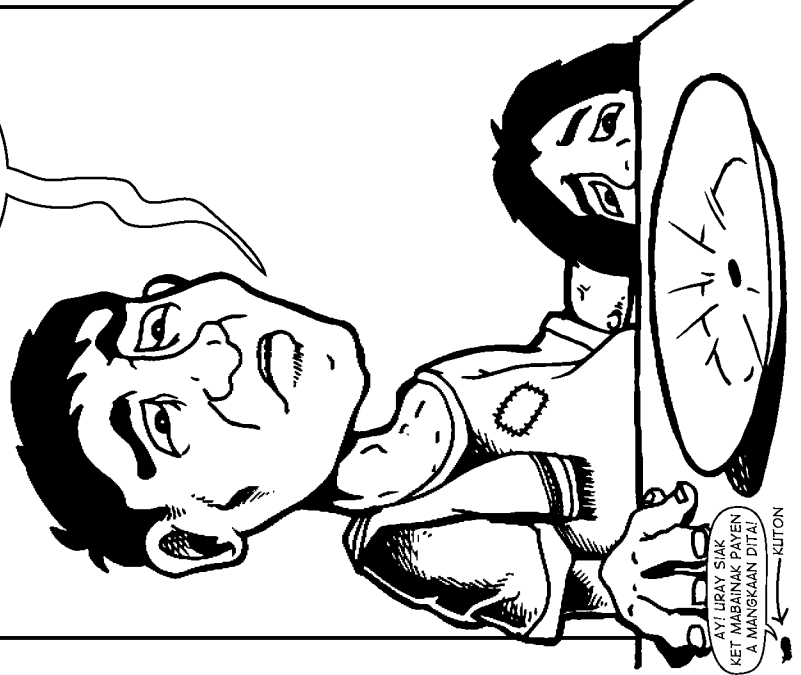
Istap ti Dangadang

MANUEL KOMIKS

ANUSAM
PAY ANAK,
DAYTOY LAENG
TI MAKAN.

DESPERADO LA LINAY TI GOBYERNO. NGEM TI SOLUSYON NA KET SAAN A PUDNO A MAKASOLBAR, NO DI KET AD-ADDA KETDI A MANGPAKARO ITI RIGAT KEN KRISIS.

AGTIPID KANO TI GOBYERNO BABAEN ITI PANANGKISSAY ITI PONDO PARA ITI EDUKASYON, SALUN-AT, PABALAY, KDPY.

TAPNO MAADDAAN ITI PONDO, ADU DAGITI IPAKAT KEN IPABAKLAY NA KADAGITI UMILI A BARO KEN NANGINA A BUWIS - A KURAKOTEN DAN TO MANENI KEN AGRESRESULTA ITI PANANGGATO TI AMIN A PRESYO.

ISU A LALLALO A MAILUMLOM TI UMILI ITI KINARIGAT.

